

Vállalkozások demográfiája, 2013

Tartalom

Bevezetés	1
Összefoglalás	1
Működő vállalkozások	1
Új vállalkozások	3
Az új vállalkozások túlélése	3
Megszűnt vállalkozások	4

Bevezetés

A vállalkozások demográfiája felmérés az Európai Unió statisztikai szervezete (Eurostat) harmonizált adatgyűjtése, összehasonlítható adatokat biztosít az Európai Unió és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagállamainak vállalkozásairól.

A harmonizált adatgyűjtés megvalósításához az Eurostat egységes, valamennyi résztvevő ország által alkalmazott módszertant dolgozott ki. Az egységes módszertan alapján készített vállalkozásdemográfiai adatgyűjtés a működő vállalkozásokról, az új és megszűnt vállalkozásokról, valamint az új vállalkozások túléléséről szolgáltatt összehasonlítható adatokat.

A vállalkozásdemográfiai adatgyűjtés a piacorientált gazdasági szervezetek adataival foglalkozik. A KSH a társas vállalkozásokat, illetve egyéni vállalkozókat vonta be a megfigyelési körbe. A felmérés nem terjed ki az adószámmal rendelkező magánszemélyekre, a költségvetési és a nonprofit szervezetekre.

A vállalkozásdemográfia adatai statisztikai vagy adóforrásokból utólag beszerzett tényleges tárgyévi adatok, ezért előállításuk és feldolgozásuk rendkívül időigényes.

Összefoglalás

2012-ről 2013-ra a működő vállalkozások száma 10,1%-kal csökkent. A visszaesést az egyéni vállalkozók számának 17,9 és a társas vállalkozások számának 5,1%-os csökkenése együttesen eredményezte.

A társas vállalkozások részaránya tovább nőtt. Részesedésük 1999 óta folyamatosan emelkedik, 2013-ban már a vállalkozások 64,3%-a társas vállalkozás volt, szemben a 14 évvel ezelőtti 42,2%-nak.

A visszaesés leginkább a számviteli, könyvvizsgálói tevékenység, valamint az előző évhez hasonlóan a fodrász, a biztosítási ügynöki tevékenység területén működőket érintette a legnagyobb számban.

A dohányáru-kiskereskedelmi tevékenységet folytatók száma ezzel szemben jelentősen megugrott a dohányboltok 2013. július 1-jei nyitásának következtében.

A vállalkozások székhely szerinti területi megoszlása az első, 1999. évi felmérés óta alig változott, bár kismértékű eltolódás figyelhető meg Közép-Magyarország irányába.

A 2012-ben bevezetett cégalapítási szigorítások és az induló vállalkozások száma között egyértelmű összefüggést figyeltünk meg 2013-ban is.

Az új vállalkozások száma mind a társas vállalkozások, mind az egyéni vállalkozók esetében elmaradt a 2012. évi adatoktól.

A társas vállalkozások túlélési képessége erősebb, a 2008-ban indultak közel fele működött még öt évvel később is, míg az egyéni vállalkozóknak csupán negyede.

A pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó vállalkozások körében a legnagyobb a fluktuáció. Mind az induló, mind a megszűnő vállalkozások aránya ebben a nemzetgazdasági ágban a legmagasabb.

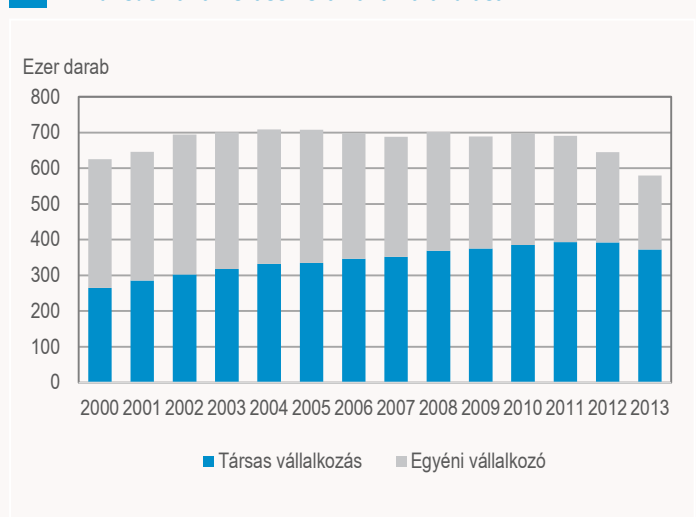
A megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya mind az egyéni vállalkozások, mind a társas vállalkozások esetében emelkedett 2010-hez képest.

Működő vállalkozások

A működő vállalkozások száma 2013-ban 580 ezer volt, ami 373 ezer társas vállalkozásból és 207 ezer egyéni vállalkozóból állt össze. A vizsgált időszakban a társas vállalkozások száma 20, az egyéni vállalkozók száma – az előző évhez hasonlóan – ismét 45 ezerrel csökkent. A működő vállalkozások számának három éve tartó csökkenése tovább folytatódott, összességében számuk 65 ezerrel volt kevesebb, mint 2012-ben. Utoljára a felmérés induló évében, 1999-ben volt ilyen kevés működő vállalkozás.

1. ábra

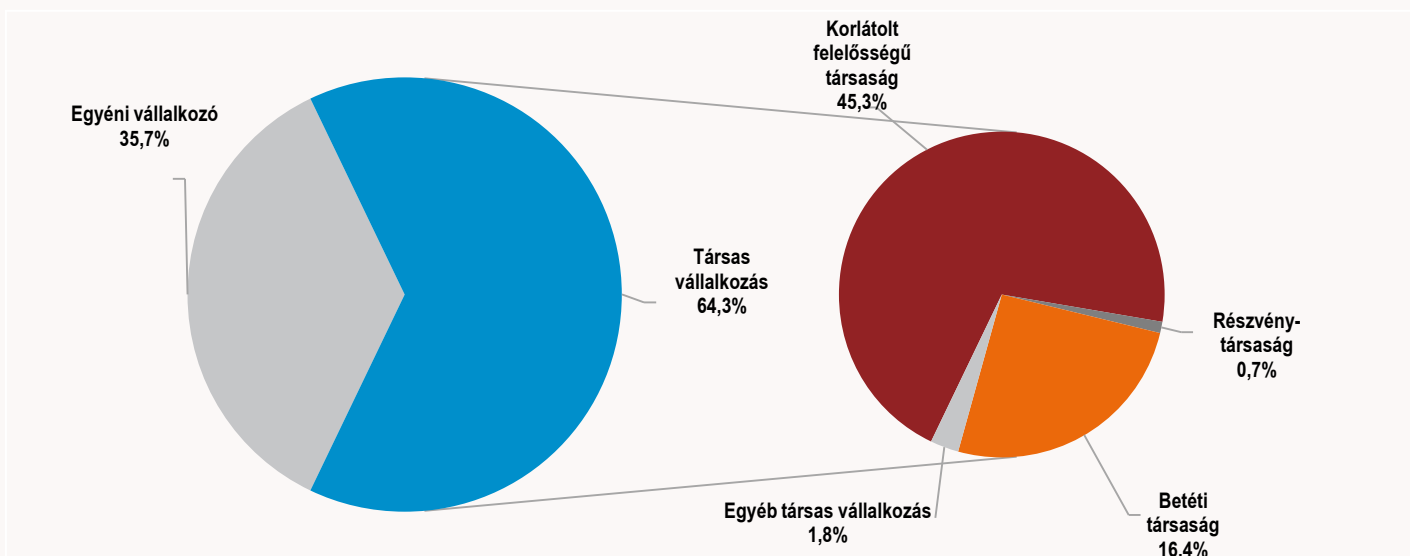
A működő vállalkozások számának alakulása

A társas vállalkozások héttizedét kitevő korlátolt felelősségű társaságok (kft.) száma 263 ezer volt, míg a további negyedüket jelentő betéti társaságoké (bt.) 95 ezer. A korábbi évek tendenciája szerint a jogi személyiségű gazdasági társaságok száma emelkedett, a jogi személyiséggel nem rendelkezőké pedig csökkent. 2013-ban már mindkét esetben csökkent a számuk, előbbieké 0,8, utóbbiaké pedig 15,3%-kal. A gazdasági társaságok közül csupán a részvénytársaságok száma nőtt 2013-ban (1,5%), a legnépszerűbb vállalkozási formának számító kft.-k 0,7, a bt.-k száma pedig 15,2%-kal csökkent.

2. ábra

A működő vállalkozások megoszlása, 2013

Miközben a korábbi években a társas vállalkozások száma évről évre emelkedett, addig az egyéni vállalkozók száma az 1999–2002 közötti időszakot jellemző növekedés után az elmúlt években folyamatosan kevesebb lett. 2013-ban a visszaesés mértéke (17,9%) ismét meghaladta (2,7 százalékponttal) az előző évi csökkenés mértékét. A gazdasági válság hatásai érzékenyebben érintették a kevésbé tőkeerős egyéni vállalkozókat.

A korábban említett folyamatok eredményeképpen a társas vállalkozások részaránya fokozatosan emelkedett, 2013-ban már 64,3% volt, szemben az első felméréskor regisztrált 1999. évi 42,2%-kal.

Az egyéni vállalkozók 49%-a főfoglalkozásuként, 41%-a mellékfoglalkozásuként, 10%-a pedig nyugdíjasként végezte tevékenységét. A mellékfoglalkozásuk aránya évek óta nő, a visszaesés is körükben volt a legkisebb (10%), míg a főfoglalkozású és a nyugdíjas egyéni vállalkozók száma – a megelőző évhez hasonlóan ismét – több, mint ötödével esett vissza az egy évvel korábbi szinthez képest.

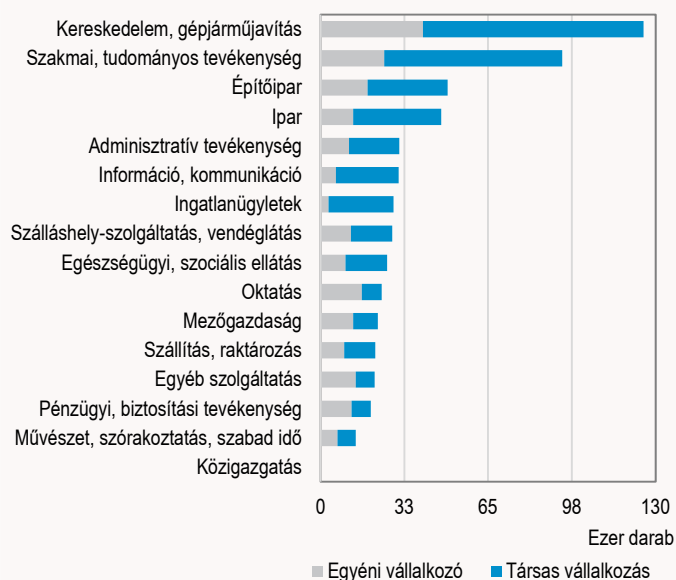
2013-ban, az előző évhez hasonlóan, a működő vállalkozások 99,1%-a 50 főnél kevesebb foglalkoztatottal rendelkező kisvállalkozás volt (ezen belül a 10 főnél kevesebb foglalkoztatottat alkalmazó mikrovállalkozások aránya 94,7%, ez a mérték az EU legtöbb tagországára jellemző). Az 50–249 fős középvállalkozások részaránya 0,8, míg a 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató nagyvállalatoké csupán 0,2% volt.

A 20 fő feletti kisvállalkozások száma nőtt, a nagyvállalatoké nem változott, míg a többi kategóriában csökkent a számuk. Legnagyobb mértékben az 1–4 fős mikrovállalkozások száma esett vissza (11,1%), ez összefüggésben van az egyéni vállalkozók számának csökkenésével. Az egyéni vállalkozók 96,9%-a működik ebben a kategóriában.

A vállalkozások főtevékenység szerinti megoszlása 2013-ban nem változott jelentős mértékben az előző évekhez képest. A legtöbb vállalkozás továbbra is a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban működött, arányuk 21,6%, ezt követi a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység 16,2%-kal. További jelentősebb ágazatok az építőipar (8,5%) és az ipar (8,1%).

Kivétel nélkül minden ágazatban csökkent a működő vállalkozások száma. A legjelentősebb visszaesés az egyéb szolgáltatás (21,4%) és a szakmai, tudományos tevékenység (12,8%), a legkisebb pedig a mezőgazdaság (1,7%) és az ingatlanügyletek (5%) területén történt.

A működő vállalkozások főtevékenységenkénti összetétele, 2013

A vállalkozások székhely szerinti területi megoszlása az első, 1999. évi felmérés óta alig változott. Közép-Magyarország részesedése kiugróan magas, 41,4% volt, a többi régióban ez az arány 8,1 és 11,6% között mozgott. Közép-Magyarország jelentős részesedését a társas vállalkozások rendkívül magas arányának köszönhette, ami az ország fővároscentrikus gazdaságával, valamint infrastruktúrájával magyarázható. A társas vállalkozásoknak több mint felét Közép-Magyarországon jegyezték be, míg a többi régióban 6,7–9,3%-ukat. Az egyéni vállalkozóknál a megoszlás sokkal kiegyenlítettebb: Közép-Magyarország 23,5%-os részesedését a többi régió 10–16%-kal követte.

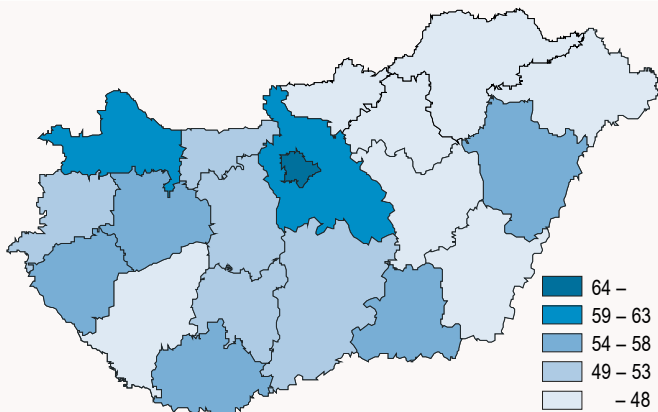
2013-ban minden megyében és régióban csökkent a működő vállalkozások száma. A legkisebb mérséklődést Szabolcs-Szatmár-Bereg (7,9%), a legnagyobbat Somogy megyében (13,1%) mértük.

A korábbi évekkel ellentétben 2013-ban minden kistérségben csökkent a vállalkozások száma. Legkisebb mértékben az Encsi (3%), legnagyobb mértékben a Letenyi kistérségben (16,6%).

2013-ban átlagosan 59 működő vállalkozás jutott 1000 lakosra, ez a mutató Közép-Magyarországon 81, a Dunántúlon 53, míg az Alföld és Észak nagyrégióban 46. A kistérségek között a Budaörsi (98), Budapest (94) és a Szentendre (84) kistérségek vezetnek, ahol a legmagasabb a vállalkozások lakosságszámhoz viszonyított aránya. Változatlanul a legelmaradottabb kistérség ebben a tekintetben a Bodrogi, 15 vállalkozással.

4. ábra

Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma megyénként, 2013

Új vállalkozások

2013-ban 48 614 valódi új vállalkozás jött létre.¹ Az új társas vállalkozások száma 12,5, az új egyéni vállalkozók száma pedig 16,4%-kal esett vissza az előző évi adatokhoz képest. Az újonnan indult vállalkozások aránya az összes működő vállalkozáson belül (0,4 százalékponttal elmaradva a 2012. évitől) 8,4% volt.

A társas vállalkozásoknál az új vállalkozások aránya 7,5%, ami 0,7 százalékponttal kevesebb, mint a 2012. évi. Az egyéni vállalkozóknál ez az arány 10% volt, szemben az előző évi 9,8%-kal. A korábbi évekhez hasonlóan a gazdasági társaságok között a korlátolt felelősségű társaságoknál a legmagasabb az induló vállalkozások aránya (9,1%) és a közkereseti társaságoknál a legalacsonyabb (2%).

A működésüket kezdő új vállalkozások száma a szövetkezetek esetében négyszeresére emelkedett. Jelentős növekedés volt továbbá a betéti és a közkereseti társaságok esetében is. Ez utóbbiak a dohányboltok 2013. július 1-jei indulásával magyarázhatók, ugyanis dohány kereskedelmi tevékenységet vagy egyéni vállalkozó vagy olyan gazdasági társaság folytathat, amelynek legalább egy természetes személy tagja korlátlan felelősséggel tartozik a társaság kötelezettségeiért. A korlátolt felelősségű társaságként indult új vállalkozások számának visszaesése a 2012-ben bevezetett szigorúbb cég-alapítási jogszabályok hatályba lépésével magyarázható.

Az új vállalkozások szinte kizárólag kisvállalkozásokként (99,8%) kezdtek a működésüket, a középvállalkozások aránya 0,2%, és mindössze 4 új vállalkozás indította el a tevékenységét 250 főnél több foglalkoztatottal.

Annak ellenére, hogy összességében csökkent a tevékenységüket kezdő vállalkozások száma, csupán a kisvállalkozások 1–4 és 20–49 fős kategóriájában lett kevesebb a számuk 2012-höz képest, az 5 és 19 fő közötti kategóriában emelkedett. Nőtt továbbá a közép és nagyvállalatok kategóriájában, 38,5, illetve 33,3%-kal.

Az új vállalkozásokat legnagyobb arányban a pénzügyi, biztosítási tevékenység (15,9%), a mezőgazdaság (12,9%), az egyéb szolgáltatás (10,8%), továbbá a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (10,3%) nemzetgazdasági ágakban találjuk. Ez az arány az egészségügyben és az iparban (5,2, illetve 5,7%) volt a legalacsonyabb.

1. tábla

Az új vállalkozások aránya a működők százalékában

Gazdálkodási forma	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Társas vállalkozás	10,3	9,6	9,7	10,1	8,2	7,5
Ebből:						
korlátolt felelősségű társaság	15,4	14,3	14,1	14,2	11,1	9,1
részvény-társaság	6,9	6,6	5,7	7,7	6,8	6,1
betéti társaság	3,6	2,5	2,0	1,7	1,7	3,3
Egyéni vállalkozó	10,0	8,6	10,4	9,9	9,8	10,0
Vállalkozás összesen	10,2	9,2	10,0	10,0	8,8	8,4

A 48,6 ezer új vállalkozás 25,8%-a a kereskedelem, gépjárműjavítás, míg 11,2%-a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén kezdte meg gazdasági tevékenységét. A legkevesebb vállalkozást az egészségügy és a művészetek, szórakoztatás ágazatokban indították.

A kereskedelemben és a mezőgazdaságban induló vállalkozások száma meghaladta az előző évit, a többi nemzetgazdasági ágban viszont csökkent.

Az új vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya régióként csak kisebb eltéréseket mutat, 7,7 és 9,5% között mozgott. A megyék közül – az előző évekhez hasonlóan – kiemelkedik Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 10,7%-kal, míg az utolsó helyen Vas megye állt, 7,3%-kal.

Két megyében, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg, közel 1%-kal emelkedett a tevékenységüket kezdők száma, a többi megyében csökkent, különösen Dél-Dunántúlon, ahol közel negyedével kevesebb induló vállalkozás volt, mint 2012-ben.

Az új vállalkozások negytedét Közép-Magyarországon találjuk, a többi régióban 7,7–13,2%-uk kezdte meg működését.

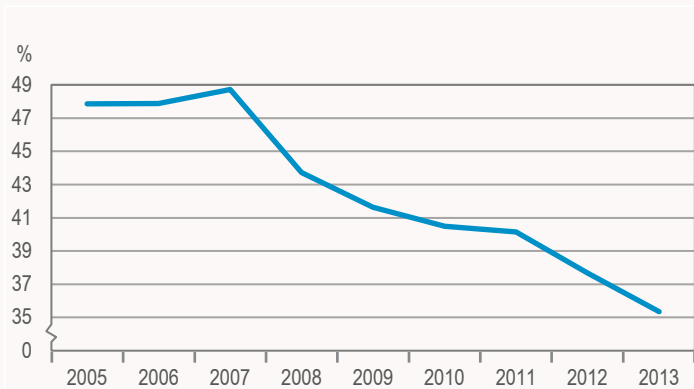
Az új vállalkozások túlélése

A vállalkozások túlélésének vizsgálatok a 2008-ban újak minősülő vállalkozásokat követtük 2013-ig. A 2008-ban gazdasági tevékenységet kezdett 71 334 vállalkozás 35,3%-a működött még 2013-ban is.

A valódi új vállalkozások ötéves túlélési rátájának vizsgálatához már kilenc adatsor áll rendelkezésünkre. A mutató 2005–2007 között 48–49% körül alakult, 2008 óta viszont – egy nagyobb visszaesést követően – csökkenő tendencia jellemzi az alapítás után öt évvel később is működő vállalkozások arányát.

5. ábra

A vállalkozások ötéves túlélési rátája

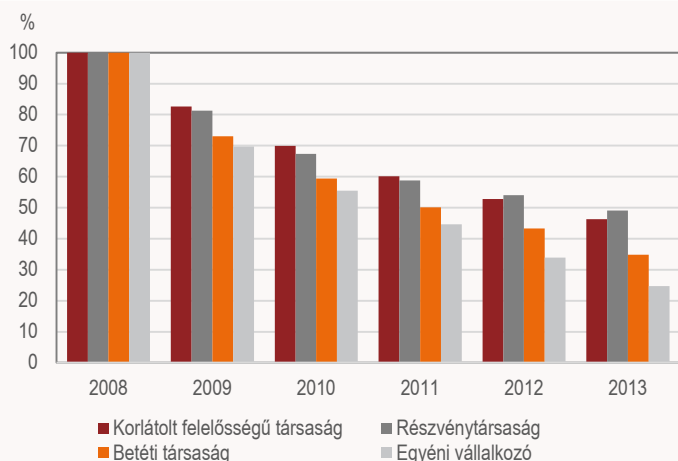

¹ Valódi új vállalkozás, ami a megelőző két évben nem számított működő vállalkozásnak és nincs jogelődje. A továbbiakban a valódi új vállalkozásokat új vállalkozásnak nevezzük.

A társas vállalkozások túlélési képessége erősebb: a 2008-ban alakult 37 959 társas vállalkozás 44,7%-a tevékenykedett 2013-ban is, míg ez a mutató az egyéni vállalkozók esetében csupán 24,7% volt. A társas vállalkozások között az öt évet túlélő szervezetek aránya a részvénytársaságok és a korlátolt felelősségű társaságok esetében volt a legmagasabb (49, illetve 46,3%), és a szövetkezetek körében a legalacsonyabb, ahol a 2008-ban tevékenységét kezdő 84 szövetkezetből csupán 22 működött 2013-ban is (26,2%).

6. ábra

A 2008-ban újak minősülő vállalkozások túlélési rátája főbb gazdálkodási formák szerint

A kisvállalkozások túlélési képessége a leggyengébb (35,3%), azon belül is az 1 fős és a 20–49 fős vállalkozások húzzák le az átlagot. Ezzel párhuzamosan a középvállalkozások közel fele működött még öt év múlva is, és a 2008-ban indult nagyvállalatok több mint harmada megmaradt 2013-ra.

Az egyik legmagasabb túlélési arány továbbra is az egészségügy, szociális ellátás (60,1%) és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén (47,8%) volt, de javult a mezőgazdaságban (48,3%) és az információ, kommunikációban (48,6%) is a túlélők aránya. A korábbi évekhez hasonlóan a pénzügyi, biztosítási szektor vállalkozásainak túlélési képessége volt a legalacsonyabb, csupán 14,4%-uk működött még a megalakulásukat követő ötödik évben is. Ebben a szektorban már az első évet túlélő vállalkozások aránya is jelentősen elmaradt a többi nemzetgazdasági ághoz képest. Míg a többi ágban a vállalkozások egyéves túlélési rátája átlagosan 78,6%, addig a pénzügyi, biztosítási területen – elsősorban a kiegészítő tevékenységet végző vállalkozások (pl. biztosítási ügynöki tevékenységet végző egyéni vállalkozások) – csupán 52,7%-a tevékenykedett az alakulást követő évben is.

A vállalkozások ötéves túlélési rátájában nem mutatkozott jelentős eltérés a régiók tekintetében, gazdasági fejlettségbeli különbségek viszont érződnek, de csökkentek az előző évhez képest. Közép-Magyarországon és Nyugat-Dunántúlon nagyobb eséllyel maradt talpon egy vállalkozás: az ötéves túlélési ráta 37,5, illetve 35,4% volt, ezzel szemben a többi régióban ez a mutató 32,7–34,8% között mozgott. Ez a ráta Győr-Moson-Sopron megyében volt a legmagasabb (36,2%), míg Fejér megyében a legalacsonyabb (30,7%).

² A továbbiakban a valódi megszűnt vállalkozásokat megszűnt vállalkozásnak nevezzük.

Megszűnt vállalkozások

A valódi megszűnő vállalkozások² (amelyek a tárgyévet követő két évben nem jelennek meg a működő szervezetek között, és tevékenységüket nem folytatja jogutód sem) esetében a 2012. év előzetes adata az utolsó rendelkezésre álló adat. A 2012. évi adatok a 2014. év lezárása és feldolgozása után lesznek véglegesek.

2011-ben a végleges adatok szerint 100 985 vállalkozás szűnt meg. A megszűnt vállalkozások működő vállalkozásokon belüli aránya 14,6% volt, ez az arány 3,9 százalékpontos növekedést jelent 2010-hez képest.

2011-ben a megszűnt társas vállalkozások működőkön belüli aránya 8,5% volt. Az egyéni vállalkozások kevésbé bizonyultak stabilnak, a megszűntek aránya 22,8% volt. Habár a korlátolt felelősségű társaságok és részvénytársaságok esetében is nőtt a megszűnések száma, de a működőkhöz viszonyított arányuk 2011-ben még így is csökkent, a nagyszámú alakulásuknak köszönhetően. 2011-ben – a szigorítások előtt – még alacsonyabb induló tőkével és akár egy óra alatt lehetett céget indítani.

2. tábla

A megszűnt vállalkozások aránya a működők százalékában

Gazdálkodási forma	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ⁺
Társas vállalkozás	7,1	8,1	7,9	8,3	8,5	13,4
Ebből:						
korlátolt felelősségű társaság	6,9	8,5	8,5	9,0	8,8	11,5
részvénytársaság	3,7	5,1	4,4	5,2	5,0	6,1
betéti társaság	7,6	7,7	7,3	7,3	8,0	18,1
Egyéni vállalkozó	11,9	12,9	10,8	13,6	22,8	26,8
Vállalkozás összesen	9,5	10,4	9,2	10,7	14,6	18,6

+ Előzetes adat.

A megszűnt vállalkozások aránya a kisvállalkozásoknál 14,7% volt, ezen belül a mikrovállalkozásoknál 15,2%. A mutató a középvállalkozások esetében 1,3, a nagyvállalkozások között pedig 0,5% volt.

A 101 ezer megszűnt vállalkozás 99,9%-a kis-, 0,1%-a középvállalkozás volt és mindössze öt darab minősült nagyvállalkozásnak.

A megszűnések aránya az előző évekhez hasonlóan a pénzügyi, biztosítási tevékenység területén volt az egyik legmagasabb (26,5%). Ebben a nemzetgazdasági ágban tapasztaltuk a legnagyobb mozgást mind az induló, mind pedig a megszűnő vállalkozásoknál. Szintén magas volt 2011-ben a megszűntek aránya az egyéb szolgáltatás (35,5%) és a szállítás (25,8%) ágakban. Arányaiiban a legkevesebb vállalkozás az egészségügyben szűnt meg (5,5%).

A megszűnt vállalkozások 17,4%-a a kereskedelem, gépjárműjavítás, 12,9%-a az egyéb szolgáltatás és 12%-a az építőipar területén fejezte be gazdasági tevékenységét. Az egészségügy, a mezőgazdaság és a művészetek, szórakoztatás nemzetgazdasági ágakban szűnt meg a legkevesebb vállalkozás.

A régióknál nincs jelentős eltérés a megszűnt vállalkozások arányában, a mutató értéke 13,7–15,8% között alakult. Kiugró érték megyei szinten sem volt.

További információk, adatok

(linkek):
[Táblázatok](#)
[Táblák \(STADAT\)](#)
[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu
[Információs szolgálat](#)
 Telefon: (+36-1) 345-6789
www.ksh.hu